

Svenska som andraspråk, åk 1-3, 1-30 hp - ingår i Lärarlyftet (Uppdragsutbildning)

Swedish as a Second Language, Grades 1 to 3, 1-30 Credits (Commissioned Education)

30 högskolepoäng

30 credits

Ladokkod: 11SA6U

Version: 2.1

Fastställt av: Utbildningsutskottet 2015-03-02

Gäller från: HT 2015

Nivå: Grundnivå

Huvudområde (successiv fördjupning): Svenska som andraspråk (G1N)

Utbildningsområde: Undervisning

Ämnesgrupp: Svenska som andraspråk

Förkunskapskrav: Behörighetsgivande lärarexamen med inriktning mot minst åk 1-3 och undervisande i åk 1-3 i svenska som andraspråk utan att vara ämnesbehörig

Betygsskala: Underkänd eller Godkänd

Innehåll

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och mångkulturellt samhälle, 15 hp

Delkursen belyser och problematiserar ämnet svenska som andraspråk utifrån ett historiskt, lingvistiskt, didaktiskt teoretiskt och sociologiskt perspektiv. Styrdokument och läromedel i skolämnet svenska som andraspråk granskas och tolkas utifrån såväl ett ämnesteoritiskt som didaktiskt perspektiv med särskild tonvikt på frågor rörande skolans uppdrag, förutsättningar och möjligheter att stimulera elevens språkutveckling. Därutöver belyses och problematiseras sambandet mellan språk och identitet och språkets roll som etnisk markör samt synliggörs sambandet mellan språkliga kommunikationsmönster och individers och grupperns möjligheter att fungera i och medverka till ett mångkulturellt, flerspråkigt, demokratiskt och hållbart samhälle med perspektiv utifrån klass, kön och etnicitet. I anslutning här till introduceras en grundläggande språksociologisk terminologi, vilken studenten prövar i lärarledda gruppdiskussioner. Grundläggande begrepp såsom mångkulturell, interkulturell och mångfald introduceras och problematiseras här. Vidare behandlas språk- och kunskapsutvecklande processer samt förstaspråkets betydelse för språk- och kunskapsutvecklingen. Genomgående i delkursen problematiseras och diskuteras hur mottagandet av nyanlända/nyinflyttade elever i svenska som andraspråk kan genomföras i en inkluderande miljö.

Delkurs 2: Didaktik och bedömning av andraspråkselever, 15 hp

Delkurs två belyser och problematiserar språkutveckling och läs- och skrivutveckling ur ett andraspråksperspektiv med särskilt fokus på undervisning i åk 1-3. Fokus vilar dels på olika faktorer som främjar språkutveckling och språkinläring, dels på pedagogiska strategier som kan främja och stödja språkinläringen hos flerspråkiga elever. I anslutning här till studeras också läs- och skrivinläring samt läs- och skrivsvårigheter/dyslexi ur ett andraspråksperspektiv samt betonas vikten av att stöd och förebyggande åtgärder skall väljas utifrån varje elevs behov och med målsättningen att stödja elevens språk- och kunskapsutveckling i en inkluderande miljö. Förstaspråkets bas och dess betydelse för elevernas fortsatta kunskapsutveckling och utbyggnad av såväl första som andraspråket belyses samt hur man kan arrangera den pedagogiska praktiken för att stötta också denna utveckling t ex med stöd av modersmålslärares och studiehandledares kompetens. Vidare diskuteras hur de estetiska uttrycksformerna och digitala verktygen kan användas för att främja och stödja språkutvecklingen. I delkursen introduceras också olika mätinstrument för bedömning av flerspråkiga elevers språkliga progression, vilka studenten ges möjlighet att pröva vid analys av elevtexter. De nationella proven i Svenska och Svenska som andraspråk genomgås ingående som en grund för bedömning samt återkoppling till eleverna. Delkursen belyser det svenska språkets uppbyggnad och struktur i ett jämförande och kontrastivt perspektiv samt erbjuder en orientering i språktypologi och språksläktskap. Den litteraturvetenskapliga, språkvetenskapliga och språksociologiska terminologin används vid analys och kritisk granskning av skönlitteratur, bild och film, såväl muntligt som skriftligt. Kartläggning av nyanlända och nyinflyttade andraspråkselevers kunskaper belyses för att möjliggöra en pedagogisk planering för eleven i skolans olika ämnen utifrån studentens egna pedagogiska verksamheter i skolan. Handledning av och stöd till kollegor i den fortsatta yrkesverksamheten avseende språkutveckling i skolans olika ämnen problematiseras.

Mål

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och mångkulturellt samhälle, 15 hp

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- redogöra för innehållet i de nationella styrdokument som är relevanta för ämnet svenska som andraspråk idag samt problematisera den ämnes- och kunskapssyn som kommer till uttryck i dessa
- redogöra för vad som menas med att anlägga ett läroplansteoretiskt perspektiv på planering, genomförande och utvärdering av undervisning i ämnet svenska som andraspråk
- belysa den historiska utveckling andraspråksundervisningen genomgått samt beskriva ämnets nuvarande konstruktion, innehåll, samhällsrelevans och debatt
- problematisera språkets roll som etnisk och social markör samt synliggöra sambandet mellan språkliga kommunikationsmönster och individers och grupperns möjligheter att fungera i och medverka till ett mångkulturellt, flerspråkigt, demokratiskt och hållbart samhälle med perspektiv utifrån klass, kön och etnicitet
- belysa och problematisera majoritetssamhällets inställningar till mångfald och integration och den egna kulturens roll i synen på andra människor samt hur mottagandet påverkar nyanlända/nyinflyttade andraspråkselevs inläring och kognitiva utveckling
- visa översiktlig kännedom om ämnen som språkpolitik, språkplanering och de officiella minoritetsspråkens situation i Sverige
- använda en grundläggande språksociologisk terminologi för analys och diskussion av svenska som andraspråk, flerspråkighet, språkpolitik och olika språkliga varieteter

Delkurs 2: Didaktik och bedömning av andraspråkselever, 15 hp

Studenten ska efter avslutad delkurs kunna

- uppvisa grundläggande kunskaper om språktypologi och språksläktskap samt fördjupade kunskaper i hur det svenska språket är uppbyggt och fungerar, såväl fonologiskt, morfologiskt, syntaktiskt, semantiskt och grammatiskt som pragmatiskt i ett jämförande typologiskt och kontrastivt perspektiv
- identifiera grundläggande drag i det svenska språksystemet som kan ge svårigheter för nyanlända och andraspråksanvändare samt exemplifiera hur undervisning kan arrangeras i åk 1-3 för att underlätta språkinläring för elever med svenska som andraspråk
- synliggöra förstaspråkets betydelse för språk- och kunskapsutveckling samt diskutera hur detta kan omsättas i en pedagogisk praktik i samarbete med modersmålslärare och studiehandledare
- uppvisa grundläggande kunskaper om läs- och skrivutveckling på första- och andraspråket samt med stöd i didaktisk forskning beskriva och exemplifiera hur strategier för läs- och skrivinläring kan användas för att stödja flerspråkiga elevers språk- och kunskapsutveckling
- uppvisa grundläggande kunskaper om läs- och skrivsvårigheter/dyslexi ur ett andraspråksperspektiv samt kritiskt reflektera kring och synliggöra vikten av att välja stöd och förebyggande åtgärder utifrån varje elevs behov och med målsättningen att stödja elevens språk- och kunskapsutveckling i en inkluderande miljö
- genomföra olika former av bedömning som exempelvis performansanalys och processbarhetsteorin samt de nationella proven i Svenska och Svenska som andraspråk där flerspråkiga elevers språkliga kunskaper analyseras för fortsatt progression och måluppfyllelse samt betygssättning utifrån en andraspråksdidaktisk terminologi men med ett målgrupps- och situationsanpassat språk formulerar språkutvecklande återkoppling till elever
- genomföra kartläggningar av nyanlända och nyinflyttade andraspråkselevs kunskaper för att kunna göra en pedagogisk planering för eleven i skolans olika ämnen
- belysa och problematisera andraspråkslärares möjligheter att stödja och handleda kollegor i den kommande yrkesverksamheten avseende språkutveckling i alla ämnen
- använda en grundläggande litteraturvetenskaplig, språkvetenskaplig och semiotisk terminologi vid analys och samtal kring text, bild och film samt utifrån ett interkulturellt perspektiv kritiskt reflektera över hur text, bild och film kommunicerar mening
- använda digitala verktyg för grundläggande informationssökning, samt kritiskt reflektera över hur dessa kunskaper kan användas i skolans undervisning i svenska som andraspråk i åk 1-3

Undervisningsformer

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och mångkulturellt samhälle, 15 hp

Föreläsningar, seminarier, fältstudier, workshops, skriftliga reflektioner till en digital portfolio.

Delkurs 2: Didaktik och bedömning av andraspråkselever, 15 hp

Föreläsningar, seminarier, fältstudier, workshops, skriftliga reflektioner till en digital portfolio.

Undervisningen bedrivs på svenska, men undervisning på engelska kan förekomma.

Examinationsformer och betygsskala

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och mångkulturellt samhälle, 15 hp

Muntliga och skriftliga redovisningar enskilt och i grupp, en valfri presentationsform av interkulturell pedagogik relaterad till praktiska och/eller estetiska ämnen samt enskilda skrivportföljuppgifter som samlas i en digital portfolio där en formativ bedömning kontinuerligt ges av undervisande lärare.

Delkurs 2: Didaktik och bedömning av andraspråkselever, 15 hp

Muntliga och skriftliga seminarieuppgifter, enskilt och i grupp, individuell skriftlig rapport om bedömning utifrån det nationella provet i Svenska och svenska som andraspråk i åk 3, samt de texter som produceras av studenten till den digitala portfolion under delkursen.

Studentens rättigheter och skyldigheter vid examination är enligt riktlinjer och regelverk vid Högskolan i Borås.

Kurslitteratur och övriga läromedel

Se bilaga.

Studentinflytande och utvärdering

Före kursstart inbjuds studenterna till kursplaneringsmöte. Utvärdering sker kontinuerligt och muntligt under kursens gång. Vid kurslut genomförs en individuell skriftlig utvärdering. Resultatet av utvärderingarna är vägledande för utveckling av kommande kurser och delges studenterna genom kursens kursrapport enligt institutionens rutiner.

Övrigt

Kursen är en uppdragsutbildning inom Lärarlyftet.

Bilaga: Litteraturlista för Svenska som andraspråk, åk 1-3, 1-30 hp - ingår i Lärarlyftet (Uppdragsutbildning) (11SA6U)

Delkurs 1: Svenska som andraspråk i ett flerspråkigt och mångkulturellt samhälle, 15 hp

Bouakaz, Laid (2009). *Föräldrasamverkan i mångkulturella skolor*. Lund: Studentlitteratur, s. 135-148 (13 s)

Cummins, Jim (2001). Second language teaching for academic success: a framework for school language policy development. I *Symposium 2000: ett andraspråksperspektiv på lärande: - 2001*. S. 324-344
Tillgänglig: www.andrasprak.su.se/publikationer/nationellt-centrums-symposierapporter/symposium-2000-ett-andraspr%C3%A5ksperspektiv-p%C3%A5-l%C3%A4rande-1.83983 (21 s)

Einarsson, Jan (2009). *Språksociologi*. 2., [rev.] uppl. Lund: Studentlitteratur (409 s)

Elmeroth Elisabeth (2006). Monokulturella studier av multikulturella elever: Att mäta och förklara skolresultat. *Pedagogisk forskning i Sverige 2006* Årg. 11 nr 3, s. 177-194. Tillgänglig: journals.lub.lu.se/index.php/pfs/article/view/8058 (18 s)

Gruber, Sabine (2008). *När skolan gör skillnad: skola, etnicitet och institutionell praktik*. Stockholm: Liber (191 s)

Hornscheidt, Lann & Landqvist, Mats (2014). *Språk och diskriminering*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 7-18, 23-86 (75 s)

Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.) (2013). *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 27-84, 313-342, 437-458 (107 s)

Kotsinas, Ulla-Britt (1988). *Rinkebysvenskan: en dialekt. Svenskans beskrivning*, 16. Vol. 1. S. 264-278 (15 s)

Lahdenperä, Pirjo (2004). Goda interkulturella miljöer för elevers språk- och kunskapsutveckling. I: Olofsson, Mikael (red.). *Symposium 2003: Arena andraspråk*. Stockholm: HLS förlag, s. 27-41 (15 s)

Lindberg, Inger (2005). Myter om tvåspråkighet. *Grundskoletidningen*, 3/2005, s. 16-21 (6 s)

Lorentz, Hans (2013). *Interkulturell pedagogisk kompetens: integration i dagens skola*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (200 s)

Martinsson, Lena & Reimers, Eva (red.) (2014). *Skola i normer*. 2. [omarb.] uppl. Malmö: Gleerup, s. 9-32, 151-208 (80 s)

Otterup, Tore (2005). Jag är en helt gränslös person. *Grundskoletidningen* 3/2005, s. 24-29 (6 s)

Runfors Ann (2009). Modersmålssvenskar och vi andra: Ungas språk och identifikationer i ljuset av nynationalism. *Utbildning och demokrati*, vol. 18 nr 2
Tillgänglig:
www.google.se/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=1&ved=0CCIQFjAA&url=http%3A%2F%2Fwww.oru.se%2FPageFiles%2F15299%2FAnn%2520Runfors.pdf&ei=iBTaVJXmCeO7ygOyj4GgCA&usq=AFQjCNFdo26uz_KDfvYaAg5ETlwZ3K0vLQ&sig2=77VJk8YvL2YKcooMdnHow&bvm=bv.85464276,d.bGQ&cad=rja (22 s)

Svendsen, Bente A. & Quist, Pia (2010). *Multilingual urban Scandinavia : new linguistic practices: Multilingual matters (Series) [Elektronisk resurs]. Multilingual Matters* (5 s)

Tingbjörn Gunnar (2004). Svenska som andraspråk i ett utbildningspolitiskt perspektiv. I Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.) (2004). *Svenska som andraspråk: i forskning, undervisning och samhälle*. Lund: Studentlitteratur, s. 741-761 (18 s)

Torpsten, A (2007). Svenska som andraspråk i grundskolans styrdokument. *Studies in Educational and Policy and Educational Philosophy*. 2007:2. (24 s)

Referenslitteratur

Kommentarmaterial till kursplanen i svenska som andraspråk. (2011). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2566> (35 s)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2011). Stockholm: Skolverket
Tillgänglig: http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan/curriculum.htm?tos=COMPULSORY_SCHOOL&code=GRGRLAR01> (utdrag, 14 s)

Delkurs 2: Didaktik och bedömning av andraspråkselevs

kunskaper, 15 hp

Abrahamsson, Tua & Bergman, Pirkko (red.) (2005). *Tankarna springer före: att bedöma ett andraspråk i utveckling*. Stockholm: HLS förlag (152 s)

Andersson, Lars-Gunnar (2001). *Språktypologi och språksläktskap*. 4. uppl. Stockholm: Liber (95 s)

Cummins, Jim (1994). Knowledge, power and identity in teaching English as a second language. I Genesee, Fred (red.) *Educating second language children: the whole child, the whole curriculum, the whole community*. Cambridge: Cambridge university press, s. 33-58 (26 s)

Enström, Ingegerd (2010). *Ordens värld: svenska ord - struktur och inläring*. 1. uppl. Uppsala: Hallgren & Fallgren (utdrag, ca 10 s)

Flyman-Mattson, Anna, Håkansson Gicela (2010). *Bedömning av svenska som andraspråk: en analysmodell baserad på grammatiska utvecklingsstadier*. Lund: Studentlitteratur (124 s)

Gibbons, Pauline (2013). *Lyft språket, lyft tänkandet: språk och lärande*. 2., uppdaterade uppl. Uppsala: Hallgren & Fallgren (263 s)

ALTERNATIVT

Gibbons, Pauline (2013). *Stärk språket, stärk lärandet: språk- och kunskapsutvecklande arbetssätt för och med andraspråkselever i klassrummet*. Uppsala: Hallgren och Fallgren (230 s)

Hyltenstam, Kenneth & Lindberg, Inger (red.) (2013). *Svenska som andraspråk – i forskning, undervisning och samhälle*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur, s. 85-121, 169-221, 519-724 (471 s)

Källström, Roger (2012). *Svenska i kontrast: tvärspråkliga perspektiv på svensk grammatik*. 1. uppl. Lund: Studentlitteratur (221 s)

Lundahl, Christan (2011). *Bedömning för lärande*. Stockholm: Norstedt (208 s)

Löfving, Christina (2012). *Digitala verktyg och sociala medier i undervisningen: så skapar vi en relevant skola utifrån Lgr 11*.

1. uppl. Stockholm: Liber (191 s)

Referenslitteratur

Bedömningsstöd i årskurs 7-9. (2013). Stockholm: Skolverket

Tillgänglig: www.skolverket.se/bedomning/nationella-prov-bedomningsstod/grundskoleutbildning/bedomning-i-arskurs-7-9/bedomningsstod [Hämtad 2013-11-22] (utdrag, ca 20 s)

Kommentarmaterial till kursplanen i svenska som andraspråk. (2011). Stockholm: Skolverket

Tillgänglig: www.skolverket.se/publikationer?id=2566 (35 s)

Kommentarmaterial till kunskapskraven i svenska och svenska som andraspråk. (2012). Stockholm: Skolverket

Tillgänglig: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=2827> (43 s)

Läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet 2011. (2011). Stockholm: Skolverket

Tillgänglig: http://www.skolverket.se/laroplaner-amnen-och-kurser/grundskoleutbildning/grundskola/laroplan/curriculum.htm?tos=COMPULSORY_SCHOOL&code=GRGRLAR01 (utdrag, 14 s)

Språket på väg. 1, ett diagnosmaterial i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans åk 6-9 [Elektronisk resurs]. (2008). Stockholm: Skolverket

Tillgänglig: http://www.skolverket.se/prov_och_bedomning/ovrigt_bedomningsstod/2.1195/svenska-och-svenska-som-andrasprak-1.106467 (30 s)

Språket på väg. 2, ett diagnosmaterial i svenska och svenska som andraspråk för grundskolans åk 6-9 [Elektronisk resurs]. (2008). Stockholm: Skolverket

Tillgänglig: http://www.skolverket.se/prov_och_bedomning/ovrigt_bedomningsstod/2.1195/svenska-och-svenska-som-andrasprak-1.106467 (41 s)